

DE VROUW EN DE OORLOG

Man al het leed dat de wereld treft, krijgt de vrouw haar deel. Zij is echtgenoot en moeder, voelt dus, naast haar eigen pijn en zorg, (en meestal nog sterker dan deze), het leed van hen, die haar lief zijn. Wij zouden in ons blad een lange reeks verhalen kunnen geven, waarin de ellende wordt verteld, welke juist nu vrouwen van alle nationaliteiten onschuldig trof. Doch dit is niet de taak van Panorama.

Veeleer willen wij wijzen op den arbeid, welke door de vrouw gedaan wordt in dezen krijg. En 't mag gezegd worden, dat haar werk in alle landen gericht is op lenigen en voorkomen van nood en pijn.

Wij hebben — binnen onze eigen grenzen — tal van bewijzen daarvan gezien. Onze Koningin heeft het voorbeeld gegeven. Het werk van het Steuncomité, dat op Haar initiatief tot stand kwam, blijkt van groot nut te zijn en naast de Koningin staat een breede schaar van vrouwen uit alle rangen en standen, die haar goed hart

H. M. ELISABETH, KONINGIN VAN BELGIË.

doen spreken en van haar energie, werkkracht en levensmoed de bewijzen geven.

Daarbij komt nog een groot getal van stille werkers. Er is in de afgelopen weken in heel wat huisgezinnen door vrouwen getoond, wat de vrouw vermag. Zeer vele bedrijven zijn staande gehouden door de flinkheid van de vrouw, zeer veel mannen hebben de groote zorgen, welke de crisis meebracht, alleen leeren dragen, doordat de vrouw, met haar impulsief aanpassingsvermogen, direct begreep, hoe zij helpen kon. Hulp, in eigen kring geboden, is zeker niet minder waard dan die, welke naar buiten blijkt. En dan zijn er door vele huisvrouwen groote hoeveelheden voedsel ingemaakt, welke in den wintertijd, voor hen, die er behoefte aan hebben, ter beschikking zijn. Het Roode Kruis en de Comité's voor uitgewekenen hadden hun werk niet kunnen doen zonder de dienstvaardigheid der Hollandsche vrouwen en meisjes, die ook aan de grenzen (ons blad gaf er bij herhaling de fotografische bewijzen van) daden van menschenliefde verrichten.

* * *

In de landen, welke aan den strijd deelnemen, is de taak der vrouw niet minder zwaar.

Een eerbiedige hulde brengen wij wel in de eerste plaats aan de sympathieke Koningin der Belgen.

Wanneer er ooit in de wereldgeschiedenis van een tragische samenloop van omstandigheden sprake was, dan is het zeker hier. Een Beiersche van geboorte, ziet Zij het land, dat Haar lief was, en den man, dien Zij aanhangt, aangevallen door Haar eigen landgenooten. Zij, hoewel zwak en teer, stelt Haar huis en Haar persoon ter beschikking van het land, Zij zorgt voor de veiligheid van Haar kinderen, die zij naar Engeland brengt en komt terug naar de bedreigde veste, waar Haar man vertoefte.

„Een moedige Duitse“, dat is het opschrift waarmee een Duitsch blad dezen terugkeer aankondigt. Dit opschrift spreekt meer dan boekdeelen.

* * *

Ook vanuit Duitschland bereiken ons velerlei berichten, welke van de doortastendheid en het patriotisme der vrouwen spreken. Het „Eisen für Gold“ van den vrijheidsoorlog, is weder parool geworden. Vrouwen geven haar sieraden voor het vaderland en dragen ijzer in plaats van goud. Zij weten met groote energie haar eigen leed te verbergen om haar omgeving niet te deprimeeren. En in plaats van tranen om hun geliefde afgestorvenen, geven zij haar hulp voor het Roode Kruis.

* * *

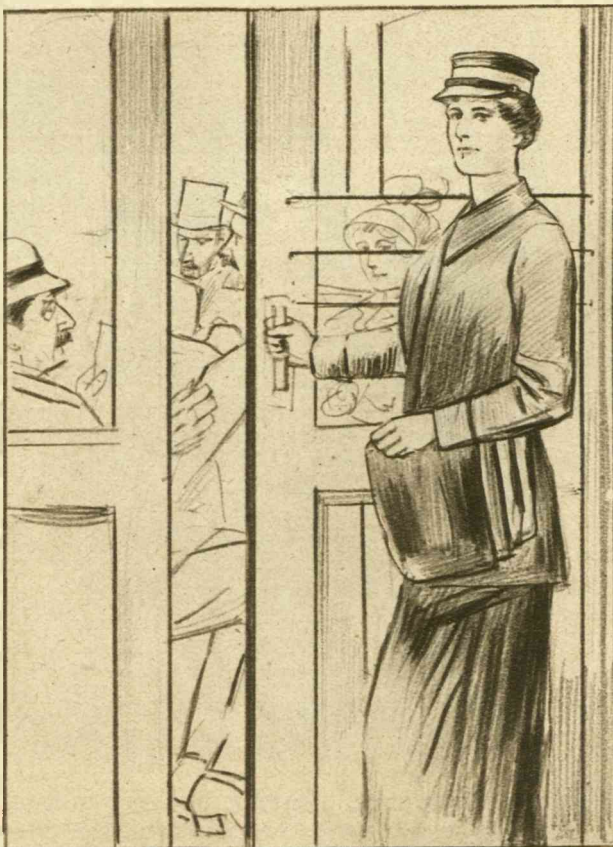
De Engelsche vrouw en haar practisch werk ter versterking van het landleger, heeft Panorama in een vorig nummer reeds genoemd. Doch daarmee is de taak, die

ENGELSCH VERPLEEGSTERS IN RUITERCOSTUUM.

VROUWEN DIE HULP EN VERSNAPERINGEN AAN DE GEWONDEN BIJEN.

DE FRANSCH VROUW ALS „CONDUCTEUR.“

de Engelsche vrouw op zich nam, niet geheel omschreven Queen Mary, die een echte huisvrouw is, heeft begrepen, dat er heel wat moet gedaan worden voor al die vrouwen, die door het uitbreken van den oorlog zonder werk kwamen. Zij gaf het initiatief voor het oprichten van een fonds, dat deze moeilijkheid practisch zal helpen bestrijden. En met de voortvarendheid, welke de Britten op liefdadigheidsgebied toonen, kwamen er op één dag 33.000 Engelsche ponden, dus bijna 4 ton bijeen. Terwijl dagelijks de bijdragen nog vermeederen.

* * *

Overal waar gestreden wordt staan de ziekenverpleegsters gereed, haar groote en moeilijke hulp te verleen zonder naar nationaliteit te vragen, vriend en vijand gelijkelijk helpend.

De Engelsche Nurses hebben zich een uniform gekozen, waardoor zij in staat zijn te paard tot aan de gevechtlinie door te dringen om daar de gewonden weg te halen. De reusachtige lengte van deze linie dwingt wel tot zulke maatregelen, welke de kordaatheid der vrouw bewijzen.

Het schijnt, dat de vriendelijke hand der verpleegster, haar geschiktheid voor haar taak, ook op het oorlogsterrein te prefereeren is boven mannenhulp, welke uit den aard ook veel schaarscher kan geboden worden.

* * *

Met een enkel woord spraken wij reeds ervan van hoe groote waarde de hulp der vrouw bleek bij de economische moeilijkheden, welke een onvermijdbaar uitvloeisel van den oorlog zijn. In Frankrijk, waar de vrouw in alle rangen en standen zich beijvert het leed te helpen ver-

zachten, treedt zij bij tram en spoorwegen even goed als in winkel en werkplaats flink op als plaatsvervangster van den man die aan het front strijdt. En zij slaat zich door dit werk heen.

In duizenden woningen, over geheel Europa, in landen van strijd en in landen van neutraliteit, gaan vlugge vingers op en neer en wordt heel wat wol verwerkt, tot warme kleedingsstukken voor de soldaten. Deze moeten in het koude jaargetijde dienen, dat nu al reeds zijn voorboden zendt.

Regner c'est prévoir. En de vrouw wil ook door deze voorzienigheid haar recht om op het gebied der liefderijke hulpe te regeeren, bewijzen.

* * *

Moge die steun voor dezen winter niet noodig zijn. Tenminste niet op 't slagveld.

ONZE OPLAAG STEEDS STIJGEND!

Wij mogen thans onzen lezers een mededeeling doen, die hun aangenaam zal zijn. Panorama dat op 1 Aug., den dag van de mobilisatie, voor een éénjarige al reeds een respectabel getal vrienden telde, heeft in de 1½ maand na dien verloop, het getal dezer vrienden zien verdubbelen. Zonder zelfverheffing mogen wij zeggen, dat wij ons uiterste best hebben gedaan om deze vermeederding te verdienen. Het heeft ons groote opofferingen gevraagd om den lezers datgene aan te bieden, wat blijkbaar hun belangstelling en voorliefde voor Panorama zoo versterkte. Terwijl het door ons gekozen drukprocédé, de rotogravure, met haar snelle leveringsmogelijkheden ons groote diensten van fraaie en vlugge aflevering schonk.

En wij gaan verder. „Altyt Waak Saem“, is niet voor niet het devies der uitgeefster!